

Kaupunginhallitus	§ 68	22.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 169	12.04.2021
Kaupunginhallitus	§ 277	14.06.2021
Kaupunginhallitus	§ 305	21.06.2021

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu Varsinais-Suomessa

172/00.04.01/2017

Kh 22.02.2021 § 68

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Rantala

Hallitus antoi 8.12.2020 eduskunnalle esityksen hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista.

Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet perustettaisiin mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Lait tulisivat voimaan porrastetusti, osa 1.7.2021 ja viimeiset 1.1.2023. Kokonaisuuden voimaantulo vaatii eduskunnan hyväksynnän.

Uudistamisen tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palvelut, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua sekä parantaa turvallisuutta.

Esityksen mukaan Suomeen muodostettaisiin 21 hyvinvointialuetta, joille siirrettäisiin kuntien ja kuntayhtymien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät.

Pelastustoimi olisi hyvinvointialueilla erillinen, sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa rinnakkainen toimiala. Pelastustoimessa hyvinvointialueen palvelutason tulisi vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja sen tulee varautua onnettomuus- ja uhkatilanteisiin alueellaan.

Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien toiminta siirtyisi hyvinvointialueille. Samoin opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyisivät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaisivat sekä hyvinvointialueet että kunnat. Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen jäisi kunnille kokonaisuudessaan.

Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on suorilla vaaleilla valittava aluevaltuusto. Hyvinvointialueen toimintaa johdettaisiin aluevaltuuston hyväksymän hyvinvointialuestrategian mukaisesti ja aluevaltuus-

to päättää myös hyvinvointialueen organisaatorakenteesta.

Sote-järjestämislaissa säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, lähipalvelujen ja kielellisten oikeuksien turvaamisesta, hyvinvointialueiden yhteistoiminnasta sekä ohjauksesta ja valvonnasta.

Sote-uudistuksen yhtenä tavoitteena on julkistalouden kustannusten kasvun hillitseminen, jota ehdotettu rahoitusmalli pyrkii turvaamaan. Muutuskustannukset huomioiden uudistus heikentää julkisen talouden tasapainoa 2020-luvulla, jonka jälkeen kustannukset kääntyvät laskuun. Hyvinvointialueiden toiminta rahoitettaisiin pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoituksesta säädettäisiin lailla hyvinvointialueen rahoituksesta.

Hyvinvointialueiden rahoitus jaettaisiin alueille asukkaiden laskennallisten sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta ja olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden perusteella. Osa rahoituksesta määräytyisi asukasmäärän mukaisesti sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerin perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttaisi lisäksi riskikerroin.

Kun rahoitusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle, on valtion tuloja lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä niiltä pois siirtyvän rahoitusvastuun verran. Jotta kokonaisveroaste ei kasvaisi, veloitetaan kunnat alentamaan kunnallisveroa. Kunnallisveron vähennys olisi 13,26 prosenttiyksikköä kaikissa kunnissa. Myös kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettaisiin ja valtion osuutta vastaavasti kasvatettaisiin. Verotusta koskevat muutokset toteutettaisiin verovelvollisten kannalta mahdollisimman neutraalisti. Verorakenteen muutokset eivät voimaan astuessaan aiheuta verotuksen kiristymistä.

Uudistus merkitsisi suuria organisatorisia ja palvelujen järjestämistapaa koskevia muutoksia, jotka olennaisesti vaikuttaisivat henkilöstön tehtäviin ja sijoittumiseen.

Uudistuksen edellyttämät järjestelyt valmisteltaisiin vuosina 2021 ja 2022 yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden, kuntien ja kuntien henkilöstön edustajien kanssa.

Hallituksen esityksen mukaiset hyvinvointialueet perustettaisiin mahdollisimman heti voimaanpanolain tultua voimaan. Hallitus esittää lain voimaantuloajaksi 1.7.2021. Ensimmäiset aluevaalit toimitettaisiin alkuvuodesta 2022.

Ensi vaiheessa hyvinvointialueiden väliaikaishallinto ja aluevaalien jälkeen valittujen aluevaltuustojen toiminnan käynnistymisen jälkeen

hyvinvointialueet valmistelisivat toiminnan organisoinnin sekä henkilöstö- ja omaisuussirrot yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämistäsi vastuu siirtyisi hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien.

Esitykseen liittyvien lakien voimaantulo on tarkoitus porrastaa siten, että osa tulisi voimaan 1.7.2021 ja osa 1.3.2022 kun uudet aluevaltuustot aloittavat toimintansa. Viimeiset lait tulisivat voimaan 1.1.2023. Esitykseen liittyisi myös siirtymäaikoja. Uudistuksen voimaantulon tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021. Lisäksi hyvinvointialueista annettavaa lakia sovellettaisiin osittain jo heti hyvinvointialueiden toimintaan.

Varsinais-Suomen vapaaehtoisen sote-valmistelun tilannekatsaus sekä Tulevaisuuden sote-keskus sekä Soten rakenneuudistusta tukevan alueellisen valmistelun tilannekatsaukset olivat esillä Varsinais-Suomen kuntajohtajien kokouksessa 11.2.2021.

Oheismateriaalina on:

- VSSHPn hallinnointivastuulla oleva sote-rakenneuudistusta tukeva alueellinen valmistelu;
- Varsinais-Suomen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma (VS-kuntajohtajakokous 11.2.2021)

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Pöytäkirjamerkintä:

Sosiaali- ja terveysjohtaja Timo Hokkanen poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 17:54.

Kh 12.04.2021 § 169

Valmistelija: kaupunginjohtaja

Sote-uudistusta koskevat lakiesitykset ovat huhtikuussa 2021 eduskunnan käsiteltävänä.

Varsinais-Suomen aluellinen valmistelu oli esillä kuntajohtajakokouksessa 1.4.2021. Kokouksessa esiteltiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Turun kaupungin valmistelutilannetta. Asia on esillä seuraavassa Varsinais-Suomen kuntajohtajakokouksessa

16.4.2021.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös:
Kh 14.06.2021 § 277

Hyväksyttiin.

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Rantala

Varsinais-Suomen kuntajohtaja-kokouksissa 1.4. ja 16.4.2021 on käyty lähetekeskustelua Varsinais-Suomen vapaaehtoisesta so-
te-uudistuksen valmistelusta, joka sisältäisi palvelujen sisällöllisen
kehittämisen lisäksi myös palvelurakenteen ja soten hallinnollisen
uudistamisen.

Lähetekeskustelujen perusteella Turun kaupungin oli tarkoitus laatia
asiasta päätösteksti, joka voidaan viedä kuntien ja kuntayhtymien
toimielinten käsittelyyn. Koska organisoitumisen toteuttamisessa on
ollut vielä avoimia kysymyksiä, toimielinkäsittelyä ei ole ollut tarkoi-
tuksenmukaista toteuttaa.

Hyvinvointialueen hallinnollinen valmistelu on esitetty aloitettavaksi
sopimalla organisoitumisesta. Hallinnollinen alusta ja tuki valmiste-
luun esitetään annettavan VSSHP:lle. Organisoitumisessa tavoittee-
na on osallistaa ja sitouttaa alueen soitejärjestämisvastuussa olevat
toimijat uudistuksen toimeenpanoon.

Vastuu valmistelun ohjauksesta esitetään siirrettäväksi väliaikaiselle
valmistelutoimielimelle heti nimeämisen jälkeen.
Sote-uudistuksen operatiiviseen valmisteluun perustetaan VSSHP:iin
muutosorganisaatio, jota ohjataan edellä esitettyjen ohjausmallien
mukaisesti.

Laaja-alaisen yhteistyön varmistamiseksi tulee lisäksi harkita seuraavien
ryhmien tarvetta järjestöyhteistyöryhmä ja yritys yhteistyöryhmä
sekä henkilöstöasioiden hallitun valmistelun turvaamiseksi yhteistoi-
mintaryhmä.

Sairaanhoidopiiri on laatinut valmistelumallin, josta on tiedotettu kun-
tajohtajia 1.6.2021. Kuntajohtajakokouksessa käytiin 3.6.2021 lähe-
tekeskustelu. Tavoitteena on saavuttaa malli, jonka pohjalta asetta-
minen, nimeäminen ja valmistelumalli voidaan viedä poliittiseen pää-
töksentekoon kuntien ja kuntayhtymien toimielimiin.

Sairaanhoitopiirin johtaja esitteli kuntajohtajakokouksessa 3.6.2021 mallin Varsinais-Suomen väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanoksi ja toimintamalliksi.

Asia ja siitä käyty keskustelu merkittiin tiedoksi. Yhteenvedona todettiin seuraavaa:

- Turku ja sairaanhoitopiiri täsmentävät valmistelutoimielimen toimintatapaa.
- Kuntajohtajien viesti oli, että toimintamalli on hallitusmainen, johon voidaan osoittaa kj-tason henkilöitä ja joka tekee päätöksiä muutosorganisaation valmistelusta.
- Kuntajohtajakokous toimii neuvoo-antavana elimenä ja sote-johdajakokous seurantaryhmänä.
- Lisätään kokonaisuuteen yritysryhteysohjelma.
- Kaksikielisyyden merkitys pitää tuoda esiin päätöksentekovaiheeseen.
- Muutoin esitetty malli toimii pohjana, josta laaditaan kuntien ja kuntayhtymien päätöksenteon käyttöön päätösosio.

Sote-uudistuksen ohjaus esitettiin annettavaksi väliaikaiselle valmistelutoimielimelle. Kuntajohtajakokouksessa esiteltä 13 jäsenen väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano:

- 2 jäsentä Turku
- 2 jäsentä Turun seudun muut kunnat
- 4 jäsentä muut seutukunnat 1/seutukunta
- 3 jäsentä VSSHP (pj.)
- 1 jäsen erityishuoltopiiri
- 1 jäsen pelastustoimi.

Turun kaupunki on 8.6.2021 esittänyt neuvotteluja jatkovalmistelusta seutukunnittain. Kuntajohtajat on pyydetty osallistumaan kaikista kunnista. Neuvottelujen tavoitteena on, että kukin seutukunta esittää ehdotuksensa väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenestä. Edustajien nimeämisessä on huomioitava sukupuolten tasa-arvolain vaalimukset. Neuvottelut on esitetty pidettäväksi 10.-17.6.2021 välisenä aikana. Neuvotteluihin toimitetaan esityslista myöhemmin.

Loimaan seudun kuntajohtajat käsittelevät asiaa maanantaina 14.6.2021. Loimaan seudun neuvottelua on alustavasti suunniteltu tiistaille 15.6.2021.

Loimaan seutukunnassa Loimaa järjestää yhteistoiminta-alueena Oripään perusterveyspalvelut. Pöytyä ja Aura järjestävät perusterveyspalvelut Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymässä. Marttilan ja Koski Tl.:n perusterveyspalvelut järjestää yhteistoiminta-alueella Liedon kunta /Härkätien terveys- ja hyvinvointipalvelut.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi ja antaa ohjeita jatkovalmisteluun.

Päätös:
Kh 21.06.2021 § 305

Hyväksyttiin.

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Rantala

Kuntajohtajakokouksissa sote-uudistuksen organisoinnin lähtökohdiksi on esitetty Varsinais-Suomessa seuraavat asiat:

1. Varsinais-Suomessa sote-uudistuksen valmistelun hallinnollinen tuki tulee Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriltä
2. Valmistelu toteutetaan yhteistyössä soten- ja pelastustoimen järjestämistä vastuussa olevien organisaatioiden kesken
3. Väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) perustetaan ja se aloittaa toimintansa perustamisensa jälkeen. Juridisesti toimivaltainen se on sote-uudistuksen lainsäädännön voimaantulon ja VATE:n asettamispäätöksen jälkeen. Vaten työskentely on hallitusmainen.
4. Sote-valmisteluun perustetaan poliittinen seurantaryhmä
5. Sote-valmistelun perustetaan muutosorganisaatio, joka vastaa operatiivisesti sote-uudistuksen valmistelusta VATE:n alaisuudessa.
6. Sote-uudistuksen kaikissa valmisteluvaiheissa kuntajohtajakokous toimii neuvoantavana elimenä ja sote-johtajakokous seurantaryhmänä
7. Yhteistyöryhmät perustetaan seuraavasti: järjestöyhteistyöryhmä, yritysyhteistyöryhmä. Lisäksi perustetaan yhteistoimintaryhmä
8. Kaksikielisyys huomioidaan sote-uudistuksen valmistelussa.

Sote-uudistuksen valmistelussa intensiivisempi valmistelu kohdentuu hallinnolliseen valmisteluun, jolla varmistetaan soten järjestämistä vastuiden siirto kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueelle. Palvelutuotannon sisältöjen kehittämistä jatketaan Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuunnitelman viitekehyksessä kuitenkin siten, että valmistelussa huomioidaan aikaisemmasta poiketen tavoite siirtää sote yhdelle alueelliselle toimijalle. Järjestämisuunnitelman teematyöryhmien tulee tältä osin tehdä tarkennuksia omaan valmisteluunsa.

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto on valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus on aloittanut toimintansa. Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanossa on huomioitava tasa-arvolain vaatimukset.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen lain mukaisesti tehtäviin ja vastuisiin kuuluu mm.:

1. selvittää hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö ja valmistella aluevaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi;

2. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden selvittämiseen;
3. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen;
4. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen;
5. valmistella hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon järjestämistä sekä tilintarkastajan valintaa;
6. päättää hyvinvointialueen vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta;
7. osallistua ensimmäisten aluevaalien järjestämiseen;
8. valmistella muut hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat.

Valmistelutoimielimen toimivalta on rajoitettu siten, että se voi:

1. ottaa henkilöitä vain määräaikaiseen virka- tai työsopimussuhteeseen hyvinvointialueeseen siten, että määräaika päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023;
2. tehdä hyvinvointialuetta sitovia sopimuksia vain määräaikaisesti voimassa oleviksi siten, että määräaika päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

Sote-uudistuksen valmistelun organisaatio Varsinais-Suomessa

Sote-uudistuksen valmisteluun perustetaan muutosorganisaatio. Muutosorganisaatio perustetaan sairaanhoitopiiriin ennen kuin lainsäädäntö on hyväksytty. Sote-uudistuksen lainsäädännön hyväksymisen jälkeen muutosorganisaatio siirtyy väliaikaisen valmistelutoimielimen alaisuuteen.

Muutosorganisaation palkataan työntekijöitä pääsääntöisesti nykyisistä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuussa olevista organisaatioista, mutta myös ulkoiset rekrytoinnit tai asiantuntijapalvelujen hankinta on mahdollista kulloistenkin tarpeiden mukaisesti. Muutosorganisaatiossa toteutetaan konkreettinen sote-uudistuksen edellyttämä työ. Henkilöstövalinnat muutosorganisaation toteutetaan erillisestä valmistelusta.

Sote-uudistuksen toimeenpanon resursoinnissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vuonna 2021 kahta valtionavustushanketta: 1. rakennerahoitus –hanke ja 2. tulevaisuuden sote-keskus –hanke. Mikäli valmisteluun tarvitaan vuodelle 2021 erillistä rahoitusta kunnista, valmistellaan se päätöksentekoon erillisestä valmistelusta.

Sote-uudistuksen valmistelun käynnistyy kuntien ja sote-kuntayhtymien päätöksellä. Päätöksenteko esitetään toteutettavaksi kesäkuun aikana. Päätöksenteon rinnalla valmistellaan organisoitumista seuraavasti:

1. Poliittiset piirijärjestöt nimeävät poliittisen seurantaryhmän jäsenet

2. Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenten esitykset pyydetään valmisteluun osallistuvista organisaatioista. Seutukunnat esittävät erikseen omat jäsenensä. Neuvottelujen jälkeen todetaan VATE:n kokoonpano. VATE:n asettamispäätös tehdään sote-uudistuksen lainsäädännön hyväksymisen jälkeen.

VATE:n kokoonpano:

8 jäsentä (kunnat), josta 2 jäsentä Turku, 2 jäsentä Turun seudun muut kunnat sekä 4 jäsentä muut seutukunnat 1/seutukunta.

3 jäsentä VSSHP

1 jäsen erityishuoltoapiiri

1 jäsen pelastustoimi

Muutosorganisaation rekrytoinnit käynnistetään mahdollisimman pian päätöksenteon jälkeen väliaikaisen valmistelutoimielimen mandaatilla

Muut organisoitumiseen perustettavat ryhmät kootaan väliaikaisen valmistelutoimielimen mandaatilla

Loimaan seudun kuntajohtajat ovat neuvotelleet 14. ja 15.6.2021 seudun edustuksesta väliaikaiseen valmistelutoimielimeen.

Turun kaupungin kutsuma Loimaan seudun neuvottelu oli 15.6.2021. Siinä esitetyn mukaisesti valmistelutoimikunnan varsinainen edustaja on ensisijaisesti kaupunginjohtaja Jari Rantala tai vaihtoehtoisesti johtava lääkäri Sari Koistinen. Varajäsen tulee muualta kuin Loimaan sote-yhteistoiminta-alueelta (Marttilan kunnanjohtaja Carita Maisila tai Pöytyän kunnanjohtaja Mika Joki).

Kaupunginjohtajan muutettu ehdotus:

Kaupunginhallitus merkitsee valmistelutilanteen tässä vaiheessa tiedokseen.

Päätös: Hyväksyttiin.